

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.10.1962, sp. zn. 1 Tz 34/62, ECLI:CZ:NS:1962:1.TZ.34.1962.1

Číslo: 6/1963

Právní věta: Ustanovení § 41 písm. b) tr. zák. na rozdíl od § 41 písm. a) tr. zák. neklade podmínku závažnosti trestných činů, nýbrž ustanovuje, že za nebezpečného recidivistu je třeba pokládat též pachatele, který soustavně páchá úmyslné trestné činy téže povahy, ač již byl pro takové trestné činy vícekrát potrestán. Délku doby, která uplynula od posledního odsouzení, uvádí jako okolnost, která by vzhledem k předchozím odsouzením pachatele ovlivňovala stupeň nebezpečnosti trestných činů, pouze příkladmo. Délkou doby, která uplynula od posledního odsouzení, nutno rozumět nejen dobu, která uplynula od právní moci rozsudku, nýbrž i dobu, která uplynula od podmíněného propuštění nebo po odpykání trestu. Spáchá-li odsouzený trestný čin v době výkonu trestu a budou-li splněny i ostatní znaky uvedené v § 41 písm. a) nebo b) tr. zák., nutno pachatele považovat za zvlášť nebezpečného recidivistu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.10.1962

Spisová značka: 1 Tz 34/62

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Alimentace, Recidiva zvlášť nebezpečná, Ukládání trestu

Předpisy: 86/1950 Sb. § 210 140/1961 Sb. § 31

§ 203

§ 213 141/1961 Sb. § 2

§ 272

§ 367

§ 41

§ 42

§ 58

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Rakovníku ze dne 22. května 1962 byl obžalovaný uznán vinný trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 tr. zák. se zřetelem na ustanovení § 41 písm. b) tr. zák. a trestným činem příživnictví podle § 203 tr. zák. a odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků.

K odvolání obžalovaného krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. června 1962 zrušil tento

rozsudek, zprostil obžalovaného obžaloby pro trestný čin příživnictví podle § 203 tr. zák. a uznal jej vinným pouze trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 tr. zák. a uložil mu nový trest odnětí svobody v trvání jednoho roku nepodmíněně.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem tento rozsudek zrušil ve výroku, jímž byl zrušen rozsudek okresního soudu v Rakovníku ze dne 22. května 1962 ve výroku o vině trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 tr. zák. se zřetelem na § 41 písm. b) tr. zák. a v důsledku toho i ve výroku o trestu.

Obžalovanému podle § 213 odst. 2 tr. zák. s užitím § 42 tr. zák. uložil nový nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 18 (osmnácti) měsíců.

Z odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona, podaná generálním prokurátorem ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř., vytýká, že krajský soud v odsuzující části svého rozsudku porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a § 41 písm. b) tr. zák., protože nedostl pečlivě a nesprávně hodnotil okolnosti, které byly rozhodné pro závěr, zda obžalovaný jest nebo není zvláště nebezpečným recidivistou. Stížnost pro porušení zákona dovozuje, že při správném hodnocení všech okolností by musel soud jmenovaného pokládat za zvláště nebezpečného recidivistu a podle toho také rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že byl porušen zákon.

Podle rozsudku krajského soudu se obžalovaný od listopadu 1960 do března 1962 úmyslně vyhýbal placení výživného na nezletilého syna, nar. 8. 12. 1951, ač je povinen na jeho výživu přispívat částkou 180,- Kčs měsíčně, za tuto dobu dluží na výživném celkem 3060,- Kčs, tím se tedy dopustil trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 tr. zák.

Krajský soud v Praze v souladu se zjištěními okresního soudu v Rakovníku správně zjistil, že obžalovaný po propuštění z výkonu posledního nepodmíněného 18měsíčního trestu odnětí svobody, uloženého mu 11. 11. 1959 lidovým soudem v Gelnici pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 210 odst. 2 tr. zák. z r. 1950, znovu neplatil výživné na svého nezletilého syna, této své povinnosti se vyhýbal zejména výkonem je příležitostných prací, a že pro stejnou úmyslnou trestnou činnost kvalifikovanou podle § 210 odst. 2 tr. zák. z r. 1950 byl již čtyřikrát trestán, a to 29. 11. 1951, kdy mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců s podmíněným odkladem na dobu 1 roku, dále 14. 2. 1956 (nepodmíněný trest 6 měsíců odnětí svobody), 20. 5. 1958 (nepodmíněný trest 2 měsíců odnětí svobody), 11. 11. 1959 (nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců). Krajský soud rovněž v souladu se zjištěními posléze uvedeného rozsudku okresního soudu v Rakovníku zjistil, že obžalovaný odmítá trvale platit výživné na svého syna z nesprávné tvrdošijné zásady, jejíž nesprávnost mu byla již v minulých trestních stíháních vysvětlena a že výživné na svého syna i v minulosti platil jen tehdy, byl-li ve výkonu trestu.

Krajský soud v Praze však nesprávným hodnocením těchto skutečností dospěl k závěru, že obžalovaný se sice přibližuje osobě, mající charakter nebezpečného recidivisty ve smyslu § 41 písm. b) tr. zák., že přesto jej nelze považovat za nebezpečného recidivistu a že při tom pro budoucnost nelze vyloučit výchovný vliv na něho i bez použití zvýšené trestní sazby uvedené v § 42 tr. zák. Tento závěr krajský soud odůvodnil tím, že se obžalovaný nedopouštěl v podstatě trestných činů, které by pro společnost byly zvláště nebezpečné, a že při tom od jeho posledního odsouzení v roce 1959 uplynula delší doba, a že proto ve smyslu ustanovení § 41 tr. zák. není okolnostmi spočívajícími v předchozích odsouzeních zvyšován stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Dále soud odůvodňoval uvedený závěr též tím, že u obžalovaného jde o osobu, která vzhledem ke své menší

inteligenci má také menší schopnost chápat společenskou nebezpečnost svého jednání.

Krajský soud v Praze především pochybil, když nesprávně dovodil, že poslední trestný čin obžalovaného, pro který byl souzen, i stejné úmyslné trestné činy, pro které byl v minulosti vícekrát odsouzen, nejsou pro společnost zvláště nebezpečné. Především ustanovení § 41 písm. b) tr. zák. na rozdíl od § 41 písm. a) tr. zák. neklade podmínku závažnosti trestných činů, nýbrž ustanovuje, že za nebezpečného recidivistu je třeba pokládat též pachatele, který soustavně páchá úmyslné trestné činy téže povahy, ač již byl pro takové trestné činy vícekrát potrestán. Tyto okolnosti jsou u obžalovaného dány. Kromě toho narušování důležitého zájmu naší společnosti na řádné výchově dětí a na jejich hmotném zajištění nutno hodnotit jako jednání pro společnost nebezpečné, při čemž nebezpečnost daných trestných činů u obžalovaného je zvláště zvýšena ještě tím, že jmenovaný z nesprávné tvrdošijnosti v zásadě odmítá platit výživné na svého nedospělého syna, nar. 8. 12. 1951, ačkoliv k němu otcovství přiznává. Před vyšetřovatelem dokonce prohlásil, že než by na výživu svého syna řádně přispíval, že se raději se všemi důsledky nechá trestně stíhat, což také dodržuje, při čemž není bez významu, že pokud osobě oprávněně bylo v minulosti vůbec stanovené výživné někdy obžalovaným placeno, že se tak stalo jedině tehdy, když obžalovaný byl ve výkonu trestu a když placení výživného zajišťovala správa ÚNZ.

Krajský soud dále pochybil, když dospěl k závěru, že okolnosti předchozích odsouzení obžalovaného vzhledem k době, která uplynula od jeho posledního odsouzení, nezvyšují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Ustanovení § 41 tr. zák. uvádí délku doby, která uplynula od posledního odsouzení, jako okolnost, která by vzhledem k předchozím odsouzením pachatele ovlivňovala stupeň nebezpečnosti trestných činů, pouze příkladmo. Bylo proto úkolem soudu hodnotit i jiné okolnosti a posoudit, zda vzhledem k předchozím odsouzením pachatele nezvyšují stupeň nebezpečnosti trestných činů pro společnost. Toto krajský soud neučinil. Tak pominul a nehodnotil zjištění, že sice od posledního odsouzení (11. 11. 1959) uplynula delší doba, po kterou byl obžalovaný ve výkonu trestu, že však obžalovaný ihned po propuštění z výkonu trestu v listopadu 1960 znovu započal se stejnou trestnou činností, v níž pokračoval až do nového trestního stíhání, doba asi 1 a půl roku. Tyto skutečnosti v souvislosti se skutečnostmi uvedenými již shora zvyšují závažnost okolnosti, že obžalovaný soustavně páchá trestné činy téže povahy, ačkoliv byl pro takové trestné činy již vícekrát potrestán, podstatně zvyšují ve smyslu § 41 tr. zák. stupeň nebezpečnosti trestného činu, pro který byl obžalovaný znovu stíhán a souzen.

Nelze se rovněž ztotožnit se závěrem krajského soudu, že obžalovaný pro menší stupeň inteligence není plně schopen rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a že není vyloučena možnost výchovného působení, aniž by bylo nutno mu uložit trest v rozsahu zvýšené trestní sazby podle § 42 tr. zák. Podle výsledků trestního řízení nelze totiž u obžalovaného ve věku 38 let, který vychodil 5 tříd býv. národní a 1 třídu býv. měšťanské školy, a který byl již čtyřikrát v soudním řízení poučován o nesprávnosti a společenské nebezpečnosti svého počínání, důvodně usuzovat, že by šlo o pachatele, který by nebyl i při nižší inteligenci schopen rozpoznat asociálnost a společenskou nebezpečnost svého jednání.

Jestliže tedy krajský soud za vyličení stavu skutkových zjištění nesprávně dovodil, že obžalovaný nemůže být považován za zvláště nebezpečného recidivistu, porušil zákon v ustanovení § 41 písm. b) tr. zák.

Ze všech uvedených důvodů rozhodl proto Nejvyšší soud tak, jak již ve výroku tohoto rozhodnutí uvedeno, při čemž obžalovanému stanovil nový trest odnětí svobody podle ustanovení § 213 odst. 2 tr. zák. s užitím § 42 tr. zák. Vycházel při tom též z úvahy, že trestní sazba uvedená v § 213 odst. 2 tr. zák. činí 2 roky odnětí svobody a že ve smyslu § 42 tr. zák. se u obžalovaného jako u zvláště nebezpečného recidivisty horní hranice této trestní sazby zvyšuje o jednu třetinu a že trest odnětí svobody nutno uložit v horní polovině trestní sazby. Při výměře trestu přihlédl též k hlediskům

uvedeným v ustanovení § 31 odst. 1 tr. zák. Po pečlivém zhodnocení všech okolností rozhodných podle zákona pro účel a výměru trestu považuje Nejvyšší soud za přiměřený jak povaze a okolnostem spáchaného činu, tak i osobě pachatele trest odnětí svobody ve výši 18 měsíců. Pro podmíněný odklad trestu nebyly se zřetelem na předchozí život pachatele a okolnosti podrobně shora uvedené shledány zákonné podmínky ustanovení § 58 tr. zák.